

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemane za celo leto 6 kron, za pol leta 3 krone in za četrt leta 1 krono 50 vin., — po pošti prejemane pa za celo leto 7 kron, za pol leta 3 krone 50 vin., za četrt leta 1 krona 80 vin. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 80 vin. Naročnino prejema upravništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (inserate) vzprejmlje upravništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 16 vin., za dvakrat 24 vin., za trikrat 30 vin. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 5. aprila 1901.

Politični oddelek.

Razpor na Dunaju.

Slovenska državnozborna delegacija se je začela drobiti. Najprej je dr. Šusteršič provzročil, da so se slovenski in hrvaški poslanci razcepili na dva kluba, zdaj pa je prišlo do tega, da je vodja slovenske napredne stranke dr. Tavčar bil primoran izstopiti iz hrvaško-slovenskega kluba, vsled česar izstopijo iz tega kluba seveda tudi dr. Ferjančič in Plantan in bržčas tudi goriški poslanec Gabršček.

Znano je, da so napredni slovenski poslanci vstopili v hrvaško-slovenski klub s pogojem, da jim ostanejo glede domačega sicer vsega obžalovanja vrednega razpora proste roke. Ako bi jim hrvaško-slovenski klub ne bil tega koncediral, bi sploh ne bili nikdar v ta klub vstopili, nego si iskali drugod zaslombe. Saj je bil „Slovenski Narod“, še predno so poslanci šli na Dunaj, izjavil, da je mogoče ustanoviti skupen klub samo, če se tako liberalnim kakor tudi klerikalnim poslancem puste popolnoma svobodne roke glede vseh vprašanj, ki nimajo strogo narodnega značaja, glede vseh tistih vprašanj, v katerih obstoji mej liberalnimi in klerikalnimi poslanci nasprotstvo.

Hrvaško-slovenski klub je torej vedel, kake elemente je sprejel, a s tem, da jih je sprejel, je tudi priznal, da je voljan, pustiti jim tisto svobodo, katera je bila sploh pogoj njih odstopu.

A kaj se je zgodilo? Vsled ropotanja nekaterih listov sta se itak z veliko težavo voljena štajerska poslanca dr. Ploj in Robič vstrašila za svoja mandata in njim so se vsled vpliva iz Ljubljane pridružili tudi hrvaški poslanci Spinčič, Perić, Biankini in Šupak in ti so nakrat zahtevali, da morajo napredni poslanci, da si so bili brezpogojno sprejeti v klub, nakrat izpolniti nov

pogoj, to se pravi, da mora dr. Tavčar svojemu glasilu dati popolnoma drugo tendenco.

V tem tiči nelojalnost — da ne rabimo hujšega izraza — v postopanju dr. Ploja in njegovih tovarišev.

Kakor rečeno, so bili dr. Tavčar, dr. Ferjančič in Plantan brezpogojno sprejeti v klub. Podpisali so program, ki ga lahko podpiše vsak naroden Slovenec, bodi klerikalec ali liberalec in s tem so bili pogoji njih vzprejema izpolnjeni. Ako pa ob sprejemu teh poslancev ni bilo stavljenih drugih pogojev, potem tudi nihče ni bil pozneje upravičen sprejetim naprednim poslancem diktirati novih pogojev, nego je bil vsak, kdor z njih navzočnostjo v klubu ni bil zadovoljen, dolžan izvajati za svojo osebo naravne konsekvence.

Položaj je bil torej tak, da bi bil moral iz kluba izstopiti vsak poslanec, ki ni bil zadovoljen s tem, da so se v klubu nahajali dr. Tavčar, dr. Ferjančič, Plantan in Gabršček.

Mi razumemo, da pri sprejemu teh poslancev ni mogel nihče vedeti, kakov utis napravi ta sprejem, in mi tudi razumemo, da se je na pr. dr. Ploj, ta živ dokaz, da zamore tudi Slovenec v jednom samem tednu dvakrat avanzirati, silno ustrašil ropota nekaterih listov, saj se zaveda, da sam še nima prav nobene zaslombe, in da je mej jednim delom duhovščine nastalo nezaupanje proti njemu, ali po naši sodbi bi bili vsi ti poslanci imeli dolžnost reči: Mi smo grešili, in ker iz teh ali onih vzrokov ne moremo več z naprednimi poslanci v jednom klubu sedeti, izstopimo mi iz njega.

Tako postopanje bi bil moral vsakdo priznati kot pošteno in lojalno, ali — žal — tako se ni postopalo.

Poslanec dr. Ploj, najmlajši član hrvaško-slovenskega kluba, mož, ki je sploh postal poslanec le, ker ima neki štajerski advokat pri upravnem sodišču več pravn, katere bi rad čim prej rešil, ta mož je uprizoril teatralično komedijo in mesto da bi bil sam izstopil iz kluba, je hotel predlagati, naj se izključi dr. Tavčar,

in je to v časopisih razglasil. Posledica tega je bila, da je dr. Tavčar sam izstopil iz kluba.

Kakor rečeno, bi mi čisto nič ne ugovarjali temu, če bi se bili dotični poslanci, ki z dr. Tavčarjem iz katerih koli vzrokov niso hoteli več v enem klubu sedeti, ločili se kluba, ali način, kakor se je stvar vprizorila, ni bil lojalen in bo vsled tega vodil slabih posledic.

Zakaj je nameraval dr. Ploj predlagati, naj se izključi, torej na žaljiv način iz kluba odstrani dr. Tavčar? Zakaj je to prišlo v „Neue freie Presse“. Reklo se je sicer, da je bil to „ein Fühler“ dr. Šusteršiča, a mi tega ne verjamemo.

Brez dvoma je vse to storil dr. Ploj z namenom, da bi bila vsa pozornost obrnjena na njega, dr. Fridrika Ploja, c. kr. hofrata in bi ž njim nezadovoljni duhovniki rekli: To je cel mož, ta je res naš mož.

V tem so vsi napredni krogi jedini, od tod tudi silna jeza, ki je zavlada v naprednih krogih proti dr. Ploju in njegovemu sladkemu tovarišu iz kršne Istre, in ta nevolja je toliko večja, ker je občno znano, da so hoteli dr. Tavčar in njegovi tovariši po Veliki noči itak sami izstopiti iz kluba in sicer zategadelj, ker v okviru tega kluba niso mogli zastopati njihovih strankarskih teženj, mej tem ko so njihovi nasprotniki prav v tem oziru imeli svobodne roke.

Žaljivi, škandalozni način, na kateri sta Ploj in Spinčič odstranila dr. Tavčarja iz kluba, dasi morata vendar sama priznati, da se je kot poslanec vedel popolnoma korektno, to je vzrok viharju, ki je nastal mej vsemi naprednimi pristajši, in mi ta vihar gledamo le z največjo skrbjo.

V rokah imamo naznanila, da se začne zdaj na Štajerskem in v Istri tisti boj, kakor na Kranjskem. Ondotni naprednjaki so se doslej držali neservirano, ali postopanje Spinčičevo jih je razburilo, jih je razžalilo. Ako se torej tudi na Štajerskem vname tisti boj, kakor ga imamo na Kranjskem, bodo tega krivi le tisti poslanci, ki se niso držali predpisov lojalno.

Politični pregled.

Notranji položaj. Državni poslanci so šli na velikonočne počitnice, in gotovo je vsaj do danes, da se povrnejo na Dunaj koj po beli nedelji. Delo, katero so opravili v državnem zboru, ni sicer veliko, ali nekaj je vendar. Ko se je sešel državni zbor, ni skoro nikdo pričakoval, da bodo poslanci toliko časa sedeli skupaj. Misli se je, da bodo morali narazen, še predno se izvoli zbornično predsedništvo. To se sicer ni zgodilo, ali nevarnost je bila tudi po izvolitvi predsedništva še vedno velika, kajti češka obstrukcija začela je še precej močno kazati svoje rožičke in sicer tako močno, da je celo knez Lobkovic v svojem govoru v gospodski zbornici, ko je bila tam na dnevnem redu adresna debata, menil, da je že zapel mrtvaški zvon našemu parlamentarizmu, ter da je uvedenje absolutizma skoro neizogibno. No, za zdaj knez Lobkovic ni imel prav, in da se niso njegova prorokovanja

izpolnila, je jedina zasluga čeških poslancev, ki so kar h kratu in čez noč spremenili svojo taktiko. Sicer so Čehi le, kakor to sami trdijo, začasno odnehali od obstrukcije. Oni so se namreč zavezali nasproti vladi, da do velikonočnih praznikov ne bodo obstruirali. Pri tej priliki niso sicer rekli, da hočejo obstruirati po velikonočnih praznikih, ali velikonočni prazniki so jih rešili njih obveze nasproti vladi, in po Veliki noči začno prav tako taktiko, katera se jim bode zdela primernejša v dosego njihovih namenov. In kakor da bi se ministrski predsednik dr. Körber bal, da utegnejo Čehi po Veliki noči zopet obstruirati, silil je z vso močjo na to, da so se vršile volitve v delegacije še pred Veliko nočjo, če tudi so se temu ustavljali Nemci, češ, da je dr. Körberju le do tega, da se izvedo volitve v delegacije, a potem, da name-rava zopet vladati s pomočjo § 14. Nemcem namreč nikakor noče v glavo, da bi bili Čehi odnehali od svoje obstrukcijske taktike, ne da bi jim dr. Körber obljubil kakih koncesij tudi v narodnem pogledu. Obljubiti pa je jedno, a obljube izpolniti drugo. Nemci si mislijo namreč, ako je dr. Körber Čehom obljubil koncesij v narodnem pogledu in bi hotel te obljube izpolniti, potem je izzval na obstrukcijo Nemce. Brez vsakih koncesij narodnega pomena pa Čehi niso odnehali od svoje taktike. Dr. Körber, da je na ta način med kladivom in nakovalom, ter da zaradi tega sili toliko na to, da se izvolijo delegati, ker si potem iz zadrege lahko pomaga s pomočjo § 14. Taki pesimistični nazori niso popolnoma neopravičeni, a pretirani so vendar najbrže. Zakaj bi se Čehi ne bili premislili, ter se zadovoljili za jedenkrat z narodnogospodarskimi pridobitvami, katere jim vlada ponuja s tem, da hoče ustreči njihovim željam glede raznih kanalov med češkimi rekami, ki bi neizrečeno povzdignili češki promet in ž njim tudi blagostanje češkega naroda! Saj bi se s tem še nikakor ne odrekli svojim opravičenim narodnim aspiracijam, ki se bodo morale prej ali slej uresničiti, ker tega ne bodo zahtevali samo interesi češkega naroda, marveč tudi državni avstrijski interesi.

Razmere v Rusiji. — Poročali smo že o dijaških nemirih v Rusiji, katerim prištevajo nekateri kot vzrok to, da je vlada strogo nastopila proti onim dijakom, ki so prirejali demonstracije na vseučiliščih ter jih obsodila v prisilno vojaško službo, potem pa tudi dejstvo, da je sv. sinoda izobčila slavnega ruskega pisatelja grofa Tolstoja. Danes nam je še dostaviti, da se je revolucijarno gibanje med dijaki, katerim so se po nekod pridružili tudi delavci, razširilo po vseh večjih mestih Rusije v toliki meri, da ima vlada polne roke dela, da z najstrožjimi naredbami uduši to gibanje, ki preti Rusiji z revolucijo. Vsi zaporji po mestih so napolnjeni z ujetniki, mej katerimi je celo odličnih ljudij, a dijakov je samo v kijevskem vojnem okrožju uvrščenih k vojakom 2046. Poleg tega so zahtevali izgredi tudi več žrtev na človeškem življenju. Vsled boja mej redarstvom, vojaštvom in uporniki je padlo v Moskvi 17 oseb, med temi 7 žensk. a 30 je ranjenih; v Petrogradu je ubitih 11 oseb, med njimi 3 ženske, a 22 je ranjenih, v Kijevu je padlo dvoje oseb. — Poseben ministrski svet pod predsedstvom carja je sklenil, da je ublažiti kazni dijakov v totiko, da se jih ne sili k vojski. To se je zgodilo na poseben nasvet generala Dragomirova, ki je rekel, da je nevarno, revolucijonarne dijake siliti k vojaštvu, ker se krši s tem disciplina, in se zistematično vzgaja v vojski duh upora. Dragomirov pravi, da armada ni kaznilnica ter da nasprotuje dostojanstvu vojske postopanje s prisilnim uvrščanjem v armado. Mej tem je vlada ustavila pouk na prizadetih vseučiliščih, a ženske oddelke na vseh ruskih šolah pa je povse opustila.

Rusija in Anglija. — Zanimivo je izvedeti, kaj se godi med Anglijo in Rusijo, torej med dvema državama, ki se danes najbolj sovražite. Na pogrebni slavnosti v Londonu je bil tudi ruski prestolonaslednik kot zastopnik ruskega carja. A nasproti zastopniku carja je nastopil angleški dvor na način,